

дозволяють вирішувати складні та актуальні завдання педагогу для забезпечення його інтелектуально-творчого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Гончарова О.М. Вимоги до організації особистісно-орієнтованого навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zavantag.com/docs/2053/index-37097-1.html>
2. Морзе Н. В., Глазунова О. Моделі ефективного використання інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій навчання у вищому навчальному закладі. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/e-journals/ITZN/em6/content/08mnvshi.htm
3. Муравський О. П. Застосування комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання в процесі вивчення спеціальної технології у ПТУ будівельного профілю / О. П. Муравський // Неперервна професійна освіта : теорія і практика : зб. наук. праць. — К., 2001. — Ч. 2. — С. 243—246.
4. Сидоренко В. К., Юсупова М. Ф. Інформаційні технології в процесі навчання графічних дисциплін / В. К. Сидоренко, М. Ф. Юсупова // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. — К. ; Вінниця, — 2002. — С. 313—319.
5. Стеценко Г.В. Проектування та використання освітніх веб-ресурсів майбутніми учителями інформатики. //Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія №2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Збірник наукових праць /Педрада. — К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2008. — №6(13). — С.53-58.
6. Чайковська О. А. Інноваційні інформаційні технології в освіті / О. А. Чайковська // Київський національний університет культури і мистецтв. — К. : Україна, 2002. — 120 с.
7. Юсупова М. Ф. Застосування нових інформаційних технологій в графічній підготовці студентів вищих навчальних закладів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / Юсупова М. Ф. — К., 2002. — 21 с.

DOI: 10.31652/2412-1142-2018-50-165-168

УДК 378.0932.015.31:[37:005.336.2]

*I.B. Головська, м. Вінниця, Україна / I.V. Holovska, Vinnytsia, Ukraine
golovskaya.ira@gmail.com*

ПРАКТИКА З ПОЗАКЛАСНОЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ ЯК СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Анотація. Стаття присвячена проблемі формування професійної компетентності студентів педагогічного коледжу. Проаналізовано різні підходи до визначення суті поняття «професійна педагогічна компетентність». Наголошено на інтегративній сутності зазначеного феномену. Зазначено, що практика з позакласної виховної роботи є важливою складовою формування професійної компетентності майбутнього вчителя. Подано ряд функцій, які відіграє педагогічна практика у процесі професійної підготовки майбутніх учителів: адаптаційну, освітню, розвивальну, виховну, організаційну, проєктивну, комунікативну та діагностичну. Визначено мету, завдання та зміст практики з позакласної виховної роботи, види діяльності, які виконують студенти. Звернено увагу на те, що практична підготовка студентів до виховної роботи передбачає оволодіння ними конкретними вміннями застосування різноманітних засобів виховання. Також розкрито можливості формування і удосконалення у студентів педагогічного коледжу навичок науково-дослідної роботи з актуальних проблем педагогіки та психології у ході практики, оскільки важливою її складовою є діагностична робота: вивчення особистості школяра та учнівського колективу, що сприяє виробленню у майбутніх педагогів здатності спостерігати, аналізувати, узагальнювати, систематизувати та робити самостійні висновки. Наголошено на необхідності ознайомлення студентів з інтерактивними методами виховної роботи з учнями.

Ключові слова: компетентність, професійна компетентність, професійні якості, студенти педагогічного коледжу, педагогічна практика, практика з позакласної виховної роботи, професійна підготовка майбутніх учителів, інтерактивні методи виховної роботи.

PRACTICE FOR THE EXCLUSIVE EMPLOYMENT OF STUDENTS OF PEDAGOGICAL COLLEGE AS A COMPLEX FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE

Summary. The article is devoted to the problem of the formation of pedagogical college students' professional competence. Different approaches to the definition of the concept "professional pedagogical competence" are analyzed. It is emphasized the integrative structure of this phenomenon. It is noted that the practice of extracurricular educational work is an important part of the formation of future teachers' professional competence. The functions of the pedagogical practice (adaptive, educational, developmental, organizational, projective, communicative and diagnostic) are given. The purpose, tasks and content of the practice are determined. The types of student's activities are also analyzed. Special attention is given to the fact that students' practical training involves the process of mastering them in specific pedagogical skills. It is also mentioned that practice of extracurricular educational work helps to develop future teachers' abilities to observe, analyze, generalize and systematize the peculiarities of the pedagogical process. It also helps students to make their own independent conclusions.

Key words: competence, professional competence, professional qualities, students of pedagogical college, pedagogical practice, practice of extracurricular educational work, future teachers' professional training, interactive methods of educational work.

Постановка проблеми. Процес реформування сучасної освіти в Україні передбачає перегляд стандартів підготовки педагогічних працівників. Відбувається переорієнтація освіти зі знаннєвої парадигми на діяльнісну. Особливого значення у цьому контексті набуває набуття майбутніми педагогами досвіду практичної діяльності, формування у них системи цінностей, що стане в подальшому основою формування професійної компетентності. Студенти педагогічного коледжу такий досвід можуть отримати у процесі педагогічної практики.

Аналіз попередніх досліджень. Теоретичні і методологічні засади професійної підготовки педагогічних працівників досліджені у працях Ю. Бабанського, І. Беха, А. Бойко, А. Верхоли, І. Зазюна, В. Кременя, Н. Ничкало та ін. Питання визначення ролі педагогічної практики у професійному становленні майбутніх педагогів знайшли відображення у роботах В. Бондаря, О. Войтович, О. Гнатюк, С. Гончаренко, В. Постового, К. Чорної, О. Школи та ін. Проблема формування професійної компетентності сучасного вчителя є об'єктом досліджень Г. Бондар, А. Коноха, Н. Кузьміної, Н. Левченка, О. Мартиненко, Л. Романишиної, Н. Сергієнко, В. Синенко, та ін.

Водночас роль практики з позакласної виховної роботи у формуванні професійної компетентності студентів педагогічних коледжів досліджена не в повному обсязі.

Мета статті – визначити особливості формування професійної компетентності студентів педагогічного коледжу у процесі практики з позакласної виховної роботи.

Виклад основного матеріалу. Важливим у контексті досліджуваної проблеми є визначення професійної компетентності сучасного вчителя.

У методичній літературі компетентність визначається як набута в процесі навчання інтегрована здатність, у складі якої – знання, уміння, досвід, цінності і ставлення, що можуть цілісно реалізуватися на практиці. В. Адольф під професійною компетентністю вчителя розуміє інтегровану властивість особистості, яка являє собою комплекс знань, умінь, властивостей і особистісних якостей, що забезпечують варіативність, оптимальність та ефективність побудови навчально-виховного процесу [1; с. 118]. На інтегративній сутності поняття професійна компетентність вчителя наголошує і Н. Сергієнко. Під ним дослідник розуміє інтегроване особистісне утворення, в якому внутрішні ресурси людини, її особистісні якості та здібності розглядаються як джерело й критерії ефективної предметної діяльності в системі освіти [4]. Джон Равен визначає компетентності, які є важливими для будь-якої професійної діяльності. До них він відносить здатність виявляти ініціативу, працювати самостійно без постійного керівництва, готовність помічати проблеми та шукати шляхи їх вирішення, а також брати на себе відповідальність, сформованість умінь приймати рішення на основі власних суджень [3].

Ми поділяємо точку зору Г. Ковтун та О. Мартиненко щодо того, що формування професійної компетентності майбутніх педагогів передбачає набуття ними необхідних компетенцій, що вимагає посилення прикладної спрямованості навчання у системі вищої педагогічної освіти [2; с. 48].

З огляду на все вищезазначене практика з позакласної виховної роботи є важливою складовою формування професійної компетентності майбутнього вчителя. О. Школа виділяє ряд функцій, які відіграє педагогічна практика у процесі професійної підготовки майбутніх учителів: адаптаційну, освітню, розвивальну, виховну, організаційну, проєктивну, комунікативну та діагностичну. Адаптаційну функцію він розуміє, як ознайомлення студентів зі специфікою організації навчального закладу, ритмом педагогічного процесу, системою внутрішніх стосунків і зв'язків. Реалізація освітньої функції відбувається шляхом

закріплення, розширення та поглиблення знань, умінь і навичок, набутих під час вивчення дисциплін психолого-педагогічного циклу підготовки, оволодіння сучасними методиками виховання учнів. Розвивальна функція практики, на думку дослідника, полягає у розвитку педагогічного мислення і професійної культури, світогляду, пізнавальної активності та самостійності. Організаційна функція розкривається через організацію студентами власної педагогічної діяльності та навчальної діяльності учнів, застосування елементів взаємодії й співпраці, творення учнівського колективу. Проективна функція полягає в плануванні власної навчально-виховної роботи, відборі змісту й обсягу навчальної інформації відповідно до теми заняття, оптимальному поєднанні форм і методів навчально-пізнавальної роботи учнів, врахуванні їх вікових та індивідуальних особливостей, складанні плану-конспекту виховних заходів та ін. Реалізація комунікативної функції педагогічної практики сприяє налагодженню педагогічного спілкування студентів із учнями на основі взаєморозуміння, взаємоповаги, емпатії та партнерства; створенню доброзичливої психологічної атмосфери. Також дослідник виділяє діагностичну функцію педагогічної практики яка полягає в перевірці рівня та якості професійної і загальноосвітньої підготовки, здатності до самоконтролю, самоаналізу й самооцінки власної педагогічної діяльності [5; с. 274].

У педагогічному коледжі практика з позакласної виховної роботи починається на 2 курсі (у 4 семестрі) і відіграє роль ознайомлення студентів з шкільним життям та дає можливість кожному студенту зануритися в життя дитячого колективу, здобути свій перший досвід по спілкуванню з дітьми.

Метою педагогічної практики “Позакласна виховна робота в школі” є набуття студентами уявлень про характер, зміст, форми і методи виховної роботи в школі, про функціональні обов’язки учителів як вихователів.

Серед завдань, які постають перед студентами педагогічного коледжу у роцесі педагогічної практики з позакласної виховної роботи, можемо визначити такі:

1. Вивчити специфіку організації виховної роботи зі школярами у різних типах шкіл.
2. Оволодіти практичними уміньми вести виховну роботу з дітьми в класі.
3. Засвоїти основні форми, методи і засоби позакласної виховної роботи з учнями.
4. Оволодіти методами і прийомами вивчення вікових та індивідуальних особливостей школярів.
5. Формувати професійну спрямованість та інтерес до педагогічної діяльності.

Відповідно до визначених завдань студенти виконують такі види діяльності: спостерігають і аналізують різні форми позакласної виховної роботи; визначають конкретні виховні завдання з врахуванням вікових та індивідуальних особливостей школярів; планують позакласну виховну роботу з учнями класу; організовують дитячий колектив; вивчають особливості дітей і колективу учнів в умовах класу; проводять різні форми позакласної виховної роботи (масові, групові, індивідуальні) зі школярами.

Зміст педагогічної практики з позакласної виховної роботи в загальноосвітній школі включає:

1. Ознайомлення з навчальним закладом, планами виховної роботи, досвідом роботи класоводів, вихователів.
2. Складання індивідуального плану проведення виховних заходів на семестр.
3. Допомога учителеві-класоводу у проведенні масових форм виховної роботи.
4. Вивчення вікових та індивідуальних особливостей школярів.
5. Розробка конспектів виховних заходів.
6. Проведення виховних заходів.
7. Спостереження та аналіз виховних заходів.

Визначальною особливістю даного виду практики є те, що паралельно із нею розпочинається вивчення студентами педагогічного коледжу дисциплін психолого-педагогічного циклу, що дає їм змогу практично перевірити теоретичні положення засвоєні під час навчальних занять. Практична підготовка студентів до виховної роботи передбачає оволодіння ними конкретними вміннями застосування різноманітних засобів виховання. Вона реалізується через виконання студентами різного роду завдань (індивідуальних, групових, колективних) і через обмін інформацією, діями, цінностями по взаємодії один з одним і методистом безпосередньо на практичних заняттях. Важливо, щоб кожен студент мав змогу отримати консультацію у методиста, що керує зазначеним видом практики, щодо допомоги і роз’яснення проблем, які виникли в тій чи іншій ситуації. В організації практики необхідно забезпечити особистісно орієнтований та творчий характер підготовки кожного студента.

Вважаємо необхідним наголосити на необхідності ознайомлення студентів з інтерактивними формами виховної роботи з учнями, такими як конкурси, вікторини, квести, ігрові програми, літературно-музична композиція, круглий стіл, вечори запитань і відповідей, колективно-творча справа тощо. Оволодіння такими форми роботи дасть змогу урізноманітнити виховний процес, підготувати майбутніх вчителів до взаємодії з учнями в умовах нової української школи.

Отже, практика з позакласної виховної роботи сприяє закріпленню і поглибленню знань студентів педагогічного коледжу з психолого-педагогічного циклу дисциплін, розвитку необхідних професійних якостей, формуванню психологічної готовності до роботи в школі, вмінь вирішувати конкретні виховні завдання, дає змогу ознайомити майбутніх педагогів з досвідом роботи кращих вчителів і педагогічними колективами, в яких панує атмосфера постійного пошуку ефективних форм взаємодії з учнями, мобілізує особистісний потенціал кожного студента, допомагає сформувати основи професійної самооцінки, є важливим етапом формування педагогічних здібностей, їхнього прояву у самостійній педагогічній діяльності.

Висновки. Особлива роль практики з позакласної виховної роботи у формуванні професійної компетентності майбутніх вчителів полягає у тому, що вона формує професійну спрямованість студентів та інтерес до педагогічної діяльності, дає студентам реальну можливість випробувати свої сили у взаємодії із школярами, в організації виховної роботи в класі. Подальшої розробки потребує проблема вивчення педагогічних умов формування професійної компетентності студентів педагогічного коледжу засобами інших видів педагогічної практики в контексті створення нової української школи.

Список використаних джерел:

1. Адольф В.А. Профессиональная компетентность современного учителя: монография / Красноярский Гос. университет / В.А. Адольф. – Красноярск: КрГУ, 1998. – 286 с.
2. Ковтун Г.І., Мартиненко О.В. Роль педагогічної практики у формуванні професійної компетентності майбутнього вчителя / Г.І. Ковтун, О.В. Мартиненко. – Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: науковий журнал. – Видавн. СумДПУ ім. А.С. Макаренка. – № 2 (56). – 2016. – С. 47-56.
3. Равен Джон. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация / Джон Равен. – Москва: Когито-Центр, 2002. – 396 с.
4. Сергієнко Н.Ф. Професійна компетентність сучасного вчителя / Н.Ф. Сергієнко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [<http://tme.umo.edu.ua>].
5. Школа О.В. Педагогічна практика в системі фахової підготовки майбутнього вчителя фізики / О.В. Школа. – Наукові записки. – Випуск 4. – Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. – Частина 1. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. – С.272-277; с. 274.

DOI: 10.31652/2412-1142-2018-50-168-175

УДК 377/378].07:005.336.2-057.86

Н.Д. Креденець, Львів, Україна / N.D Krednets, Lviv, Ukraine
ldtlp@mail.lviv.ua

ОСВІТНІЙ МЕНЕДЖМЕНТ У ФОРМУВАННІ ТА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СПЕЦІАЛІСТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Анотація. Висвітлюється сутність та значення вдосконалення систем управління педагогічною діяльністю, спрямованою на підготовку спеціалістів виробничих сфер на основі компетентнісно орієнтованого навчання. Підкреслено важливість компетентнісної модернізації системи навчання, зумовлену вимогами сучасного рівня світового розвитку. Визначено структуру освітнього менеджменту, його складові частини, основних акторів управлінського процесу, рівні та зміст виконуваних ними функціональних завдань. Зазначено необж трансформації суб'єктно-об'єктних відносин керуючих та керованих одиниць у педагогічному процесі навчальної підготовки спеціалістів.

Ключові слова: професійна компетентність, навчальна підготовка спеціалістів, модернізація освіти, менеджмент освіти.

EDUCATIONAL MANAGEMENT IN FORMATION AND DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL COMPETENCY OF SPECIALISTS IN THE EDUCATIONAL TRAINING PROCESS

Summary. The essence and significance of improvement of pedagogical activity management systems, aimed at training specialists of production spheres on the basis of competence-oriented training is highlighted. The